

Реферат на тему: "Сатиричне зображення тогочасної дійсності у творі Г. С. Сковорода."

Григорій Сковорода

Реферат на тему:

Сатиричне зображення тогочасної дійсності у творі Г.С. Сковорода.

Григорій Савич Сковорода – оригінальний мислитель, письменник, а також виразник ідей гуманізму. Народився 3 грудня 1722 року в селі Чорнухи Лубенського полку на Полтавщині, у сім'ї малоземельного козака. Початкову освіту здобув у місцевого дяка-скрипаля, який підготував хлопця до вступу в Києво-Могилянську Академію. Вже змалку Сковорода виявляв схильність до "богочтенія", охоту до музики і до наук, грав на сопілці, співав у церкві. З 1738 по 1750 рік навчався в Академії на Подолі, де отримав блискучу на ті часи освіту.

З 1753 року працював учителем піітики в Переяславському колегіумі, але за нетрадиційний підхід до викладання був звільнений з посади. Деякий час працював домашнім учителем у поміщика. Саме тоді він пише свої перші вірші.

Останні 25 років життя письменник провів у мандрах по Україні. Художня спадщина Сковорода складається з віршів, зібраних у книзі "Сад божественних пісень" і збірки байок "Басні харківські".

Багатогранна і філософська спадщина письменника охоплює найрізноманітніші аспекти людського життя: науку, релігію, культуру, мистецтво. І можна однозначно стверджувати, що основна суть його творчості спирається на загальний центральний стержень, який розглядає проблему природи людини та її призначення.

Г. С. Сковорода написав понад двадцять філософських трактів, у яких виклав своє бачення світу та життя в ньому. Вважав, що все навкруги складається з двох частин: видимої і невидимої. У людини це тіло і душа. Автор закликав постійно дбати про невидиму частину в собі. Світ також ділив навпіл: на макрокосмос (явища природи) і мікрокосмос (людина). Стверджував: все, що відбувається у макрокосмосі, відображається в мікрокосмосі та навпаки. Звідси відомий вислів мислителя: "Пізнай себе – і ти пізнаєш світ".

З поглядами Сковорода тісно пов'язані і його твори – байки та пісні, як він називав ліричні вірші. 30 поезій складала збірку "Сад божественних пісень", головний герой якої у пошуках правди, добра, щастя. Він ,як і автор, великий народолобець, гуманіст, кличе до єднання людини з природою. Відкриваючи перед нами свою благородну, чутливу душу, автор виливає свою журбу, тривогу, роздуми. У багатьох творах Сковорода милується красою рідної природи, чарами якої духовно збагачується. Найяскравіше це зображено у віршах "Гей поля, поля зелені", "Вже хмарка пройшла".

Найвищою цінністю для поета є воля. Сковорода на кожному кроці бачив

покріпачений люд і пристрасно жадав для нього волі. Свої роздуми з приводу цього висловив у пісні "De liberate" ("Про свободу"). У ній оспівано волю як найбільше багатство. Золото в порівнянні з волею – ніщо, болото. Тут висловлена турбота автора про те, щоб не позбутися волі. Тому поет і славить Богдана Хмельницького, називає його героєм, батьком волі. У своїх творах він висловив сподівання народу на часи, коли земля стане "царством любові... без ворожнечі і чвар".

Григорій Сковорода не лише талановитий поет-лірик, а й видатний байкар. На думку Сковороди: "Відтворити істину й висловити критичне ставлення до суспільних явищ – таке завдання і призначення байки". Тому майже усі його байки – це зображення глибокої істини в простих життєвих сюжетах за допомогою сатири.

Так, наприклад, у байці "Олениця і Кабан" письменник висміює прагнення козацької старшини до дворянських привілеїв. Зустрівши Кабана, Олениця чемно вітається: "Доброго Вам здоров'я, пане Кабан", — на що той образився. Виявляється, йому нещодавно присвоїли титул "барона". Доведено, що його предки були благородними бобрами. "Вибачайте, пане Кабан, — відповіла Олениця. – Ми, люди прості, судимо не по словах, а по справах. Ви, як і колись, рєте землю і ламаєте тин. Дай Боже Вам бути і конем".

Розумову обмеженість людей висміяно в байці "Жайворонки". Молодий жайворонок сприйняв за орла черепаху, коли та з великим шумом і гуркотом упала на камінь. З приводу такої нерозсудливості старий жайворонко зауважує: "Не той орел, що літа, а той, що легко сідає".

Чванство й самодурство панства засуджено в байці "Голова і Тулуб", в якій бундючний Тулуб у розкішній одежі величається перед Головою, здатною обійтися малим, але дуже кмітливою. Простота і розум протиставлені пихатості й нікчемності.

Байка "Чиж і Щиглик" навчає скромності та волелюбності. Чиж, який потрапив у неволю, бо спокусили його солодким харчем і гарною кліткою, тепер зрозумів, що краще вже "сухар з водою, ніж цукор із бідом".

Г.Сковорода завжди вважав, що кожна людина повинна працювати за своїми здібностями. Ці погляди він висловив у байці "Бджола і Шершень", де Бджола – це мудра людина, "що у своєму ділі працює". Вона збирає мед, бо, власне, народжена для цього. Для неї саме збирання меду – "незрівнянно більша радість від споживання його". Цього ніяк не може збагнути Шершень. І тому відразу можна зрозуміти, що Шершень – це уособлення паразитів, які звикли жити за рахунок інших. Ідея байки проста: праця повинна стати природною потребою для кожного.

Головне джерело байок Сковороди – українська народна казка. А їх особливість полягає у моралі, що буває в кілька разів більшою, ніж основна частина байки.

У своїх творах, які ніби стали підсумком найвищих здобутків давньої української літератури, Сковорода оспівав красу природи рідної Батьківщини, її працюючих людей, їх прагнення до волі і щастя. Висміяв панівну верхівку за паразитизм і знущання з народу, проголосив людину та її волю – найвищою цінністю. Автор розвинув ідею гуманізму, вніс у літературу нові теми й образи. Він – перший з українських

письменників, що по-новому поставився до народної творчості, розірвавши ланцюг заборон, який на той час сковував митців. Народна мудрість стала основою у трактуванні ним багатьох процесів суспільного життя.

Г.С. Сковорода писав: "Ми створимо світ кращий. В майбутній Україні бачу все нове: нових людей, нове творіння і нову славу". Можливо, ми українці ХХІ століття, є тими самими людьми, які повинні здійснити пророцтво великого письменника. Створити нову історію, відродити славу нашої оновленої землі. Але незмінним залишиться тільки одне — вдячність, що завжди житиме в серцях правнуків легендарного філософа - Григорія Сковороди.